

Vyjádření [k sovětské okupaci] (pro E.K.)

Ladislav Hejdánek

◆ druh neuveden, česky, vznik: 26. 8. 1968

◆ type n.a., Czech, origin: 26. 8. 1968

Vyjádření [k sovětské okupaci] (pro E.K.) [1968]

a) Otázka ústupků:

Jakékoli ústupky a kompromisy mají z naší strany smysl jen tenkrát, umožní-li sovětskému vedení, ochotnému k principiální revizi, zachovat tvář. K této ochotě nemůže být sovětské vedení donuceno; jde o vnitřní sovětskou situaci a její eventuální proměny. Nedojde-li k podobné proměně, budou mít ústupky jediný výsledek: rozklad dosavadní jednoty. Dojde-li k ní, není třeba, aby ústupky byly principiální; musí stačit obecné formulace (jako v Čierné nebo v Bratislavě).

Eventuálnímu (pravděpodobnému) teroru nelze zabránit žádnými ústupky; dříve než budou ústupky a kompromisy dosti velké, aby okupanty uspokojily (nebudou-li sami revidovat svou dosavadní linii), budou příliš velké pro velké skupiny a možná pro většinu lidu. Protesty a protiakce, které je nutno očekávat, budou velmi dostačující záminkou k rozpoutání teroru i při největších ústupcích našich představitelů; ti se navíc dostanou do izolace a vakua.

Není třeba spěchat. Při dobré práci rozhlasových a televizních pracovníků i novinářů nemusí odpor veřejnosti ještě dlouho ochabnout; je nutno včas připravovat na horší eventuality, aby nebyly překvapením. Jednání je dobré, je třeba je protahovat. Čas pracuje proti okupantům (zatím).

b) Potřeba programu

Vedle trvání na suverenitě a nezávislosti republiky je nutno stručně formulovat program, za nějž bude třeba bojovat. Je to nutné ze dvou důvodů (a to musí být v jeho přípravě respektováno): vnitřních a vnějších. Po lednu bylo vidět, jak pomalu taje nedůvěra nejširších vrstev, tolikrát zklamaných. Teprve v posledních týdnech lze mluvit o skutečné jednotě. Jakmile dojde k zásadnímu vyjasnění a rozhodnutí, je třeba oslovit všechny občany a zejména ukázat perspektivu těm, jejichž občanství bylo v minulých letech jen „druhého řádu“. Na druhé straně je třeba počítat s podobnými skupinami v jiných socialistických zemích. Na prvním místě jde o křesťany; to je obrovská síla především v Polsku, ale i v některých sovětských republikách, v Maďarsku, v NDR i v Bulharsku. Bude-li ve výzvě k jednotě našich národů návrh spolupráce s křesťany se slibem naprosté občanské plnoprávnosti (rovnoprávnosti) v budoucnosti, budou moci křesťané chápat zápas nejen jako občanskou, ale přímo křesťanskou záležitost. To nebude bez významu ani na světovém fóru.

c) Pomoc ze strany křesťanů a církví je potenciálně obrovská; to si snad dovednou naši státní i straníční představitelé dobře představit. Zkušenosti z poslední války jsou v křesťanských kruzích nemalé; existují skupiny, které před čtvrt stoletím prokázaly mimořádnou akceschopnost. Na to vše je možno navázat za předpokladu dohody o vzájemné loajalitě v současné době i v budoucnosti.

Praha 26. 8. 1968, LvH

P.S. Za nepřijatelné (zcela nepřijatelné) ústupky lze považovat: jakékoli omezení suverenity, přítomnost sovětských vojsk (i v omezeném rozsahu), omezení spolčovací svobody, tiskových svobod (zavedení jakékoli cenzury), nucenou výměnu osob ve státním a stranickém vedení, uznání oprávněnosti vojenského přepadení a okupace, částečné nebo úplné prominutí náhrad za způsobené škody, sovětská nebo jiná cizí kontrola našich hranic a omezování cest do ciziny, informací ze světa a kontaktu se zahraničím.